

Opgewekt besparen

Jaarverslag 2018, Coöperatie deA

Voorwoord

Het zevende jaarverslag alweer van Coöperatie deA. Naast alle opwekprojecten trekken we nu ook ons energiebesparingsbeen bij. Besparen doen we opgewekt. Misschien minder zichtbaar dan een zonnepaneel, toch ook een zeer gewaardeerde bijdrage aan onze energietransitie. Daar kunnen we meer van gebruiken!

Kijk nog eens mee naar de gebeurtenissen van 2018 - het jaar waarin we diverse resultaten zagen. ... Nieuwe energieregisseurs aan de slag, energiecoaches opgeleid; allen al veel gevraagd door Apeldoorners. Naast duurzamere woningen, ook op weg naar een duurzame wijk .....

De indruk die bij ons overheerst: bij al het harde werk voor de verdere groei in nieuw gerealiseerde opwek nu ook structurele aandacht voor energiebesparing. Heel veel dank daarvoor!

We zijn benieuwd naar je reactie op het jaarverslag en hopen van harte dat je je herkent in het verhaal van deA in 2018.

Met energieke groet,

Michael Boddeke, Hendrik Jan van Ewijk, Paul Fluitsma, Melis Jan van Heerikhuize, Willem Meurs,
Arjan van der Plas, Jacqueline Pol, Arien Scholtens

Bestuur en directie deA,
Apeldoorn 2 april 2019

Foto's op de voorkant.

Wat een spullen komen er kijken bij het besparen op (fossiele) energie!

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leeswijzer	4
2	2018 in het kort.....	5
3	De twee pijlers uit het jaarplan 2018.....	6
3.1	Continuïteit en coöperatieve basis versterken	6
3.1.1	Energielevering aan meer mensen.....	6
3.1.2	deA zonnecentrale in de lucht houden.....	8
	Zonnepark Ecofactorij.....	8
	Zon op School.....	9
	Zon voor Huur.....	9
3.1.3	Interne organisatie op orde brengen.....	10
3.1.4	Financiële basis versterken.....	11
3.1.5	Overig.....	11
3.2	Nieuwe initiatieven en projecten	11
3.2.1	Buurtstroom uitrollen.....	12
3.2.2	Wijkaanpak De Parken ontwikkelen	13
3.2.3	Duurzaam Huis	13
3.2.4	Energieregisseurs optimaal inzetten	16
3.2.5	Inzet lokale biomassa onderzoeken.....	16
3.2.6	Overig.....	17
	Extra zonnevelden	17
4	deA in de media	18
5	Bijeenkomsten.....	19
5.1	Algemene ledenvergadering (ALV)	19
5.2	De kracht van de leden aanboren	19
6	Financieel jaarverslag	21
6.1	Algemeen overzicht	21
6.2	Jaarcijfers 2018	21
6.3	Toelichting op de jaarcijfers	21
6.3.1	De financiële resultaten (Winst- en Verliesrekening)	21
6.3.2	Begroting 2019 (aanpassingen).....	22
6.3.3	Bezittingen en verplichtingen (de Balans)	23
7	De mensen van deA.....	25
8	Verslag van de Coöperatieraad over 2018.....	28
9	Bijlagen.....	29

I Inleiding en leeswijzer

Opbouw

We beginnen dit jaarverslag met een kort overzicht van deA in 2018 in hoofdstuk 2.

We beschrijven in hoofdstuk 3 de projecten en activiteiten die vanuit het jaarplan 2018 zijn opgepakt en uitgevoerd. Deze projecten dragen bij aan de verduurzaming van Apeldoorn, zoals de levering van lokaal opgewekte, duurzame energie en zonnepanelen op daken.

Hoofdstuk 4 beschrijft de organisatie en hoofdstuk 5 bevat de financiële informatie. Tenslotte volgen in de bijlagen het verslag van de coöperatieraad en de bevindingen van de accountant.

Voor wie?

Dit jaarverslag schrijven we in de eerste plaats voor onze leden. Na de oprichting van Coöperatie deA in 2012 en de start van Energiebedrijf deA in 2013 bouwen we nu door aan de ontwikkeling van een gezonde coöperatie met een robuuste bedrijfsvoering.

We schrijven het ook voor onze (toekomstige) partners. Met dit verslag maken we duidelijk waar we voor staan en wat we hebben gedaan. Dit verslag is ook geschreven voor iedereen die voor deA actief is. Zij hebben rechtstreeks bijgedragen aan wat we in 2018 hebben gerealiseerd.

Onze klanten zullen we attenderen op het jaarverslag zodra dat is vastgesteld door de ALV.

Het jaarverslag gaat over 2018 en is in het eerste kwartaal van 2019 tot stand gekomen. Om die reden doen we af en toe ook verslag over het eerste kwartaal.

Leeswijzer

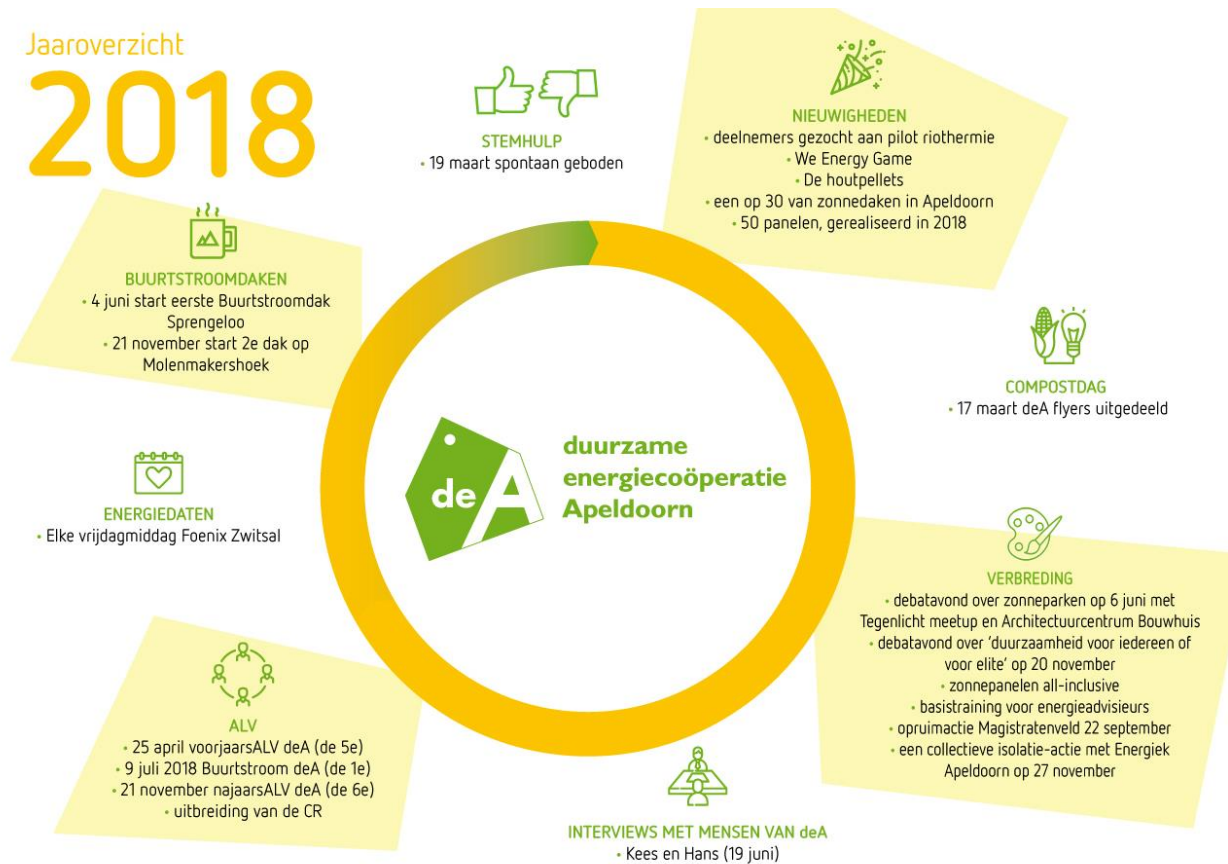
We schrijven voor het gemak over 'Apeldoorn'. Daarmee bedoelen we de gemeente Apeldoorn, dus inclusief de dorpen en het buitengebied.

Afwisselend gebruiken we 'deA' of 'we', daarmee bedoelen we hetzelfde. Alleen als dat relevant is, maken we onderscheid tussen Coöperatie deA, Holding deA en Energiebedrijf deA.

2 2018 in het kort

Jaaroverzicht

2018

3 De twee pijlers uit het jaarplan 2018

3.1 Continuïteit en coöperatieve basis versterken

De lopende activiteiten hebben we succesvol doorgezet. Het leveren van lokaal in Apeldoorn opgewekte energie en het “in de lucht houden” van onze eigen energiebronnen. De zonnedaken van Zon op School en Zon voor Huur en onze eigen zonnedak op de Ecofactorij. Bij elkaar goed voor ruim 1 miljoen kWh opwek in 2018. Met een fantastisch rendement voor de deelnemers aan het Zonnepark, 25% meer dan verwacht!

3.1.1 Energielevering aan meer mensen

Energielevering aan meer mensen

Waarom

- Draagt bij aan bewustwording Energie uit Apeldoorn, haalt onderwerp dichtbij.
- Meer inwoners en bedrijven op groene energie
- We hebben nu veel meer energie dan onze klanten in Apeldoorn gebruiken
- Continue inkomstenbron

In het kort

deA heeft duurzame elektriciteit beschikbaar via Waterschap, Attero en Zonnepark Ecofactorij voor ruim 4.000 huishoudens en levert aan 850 huishoudens en bedrijven in Apeldoorn. Kortom: nog genoeg nieuwe klanten om energie aan te leveren ofwel **we barsten van de energie.**

Wie

- Gertine Wilders
- Michael Boddeke

Financiën

Marge op energielevering

Samen met Greenchoice

Resultaat 2018

- Minimaal 1000 klanten voor Apeldoorn Groen
- Tevreden en betrokken klanten
- Minder dan 8 % opzeggingen

Het resultaat van de bouwsteen – *Energielevering aan meer mensen* – is deels gehaald. De doelstelling van 1000 klanten is niet gehaald, dat is duidelijk. Aan de andere kant zijn we er wel in geslaagd het aantal van 850 klanten vast te houden en is aantal opzeggingen beperkt gebleven tot 8%. En we hebben een nieuwe groep afnemers gevonden: de elektrische laadpaal.

Nieuwe marktplaats voor Energie

Per 31 december 2018 is de Energiemarktplaats (ontwikkeld door EXE) uit de lucht gehaald. Ruim anderhalf jaar hebben we gebruik gemaakt van deze Energiemarktplaats. De Energiemarktplaats bood ons voor het eerst de mogelijkheid om je eigen energiebron te kiezen.

We hebben Greenchoice bereid gevonden om (in eerste instantie exclusief voor deA) een alternatief voor deze marktplaats ontwikkelen. Deze nieuwe marktplaats – *duurzaam dichtbij* – is op 31 december 2018 ‘live’ gegaan.

ZONNEPARK ECOFACTORIJ

Er is nog **4387.500 kWh** beschikbaar

"Schone energie van Apeldoorns grootste gezamenlijke zonnedak"

Zonne-energie is een prachtige, schone vorm van energie. Zonnepark Ecofactorij is een groot collectief zonnedak van 2100 panelen, mogelijk gemaakt door 180 deelnemers. Zonne-energie is een prachtige, schone vorm van energie.

Zonnepark Ecofactorij is een groot collectief zonnedak van 2100 panelen, mogelijk gemaakt door 180 deelnemers. De installatie ligt op 14 meter hoogte, op het pand van Oosterberg op bedrijventerrein Ecofactorij. De energie die het zonnedak opwekt, kun je hier afnemen. Eerlijke energie, direct uit de buurt, waarmee je bijdraagt aan een duurzamer Apeldoorn.

Bereken je tarief

kWh
Geen stroom
Dubbel telwerk

m³
Geen gas

Kies looptijd

1 jaar

3 jaar

Per maand € 135,21

Per jaar € 1.622,52

Word klant

De nieuwe door Greenchoice ontwikkelde marktplaats duurzaam dichtbij.

De marktplaats *duurzaam dichtbij* biedt nu alleen nog de mogelijkheid om energie af te nemen. Op korte termijn zal ook functionaliteit worden toegevoegd om in te kunnen schrijven op een Buurtstroom project. Verder staat ook de automatische koppeling met Econobis op de rol.

858 aansluitingen

De stand per 31 december 2018 is dat we 858 aansluitingen voorzien van duurzame stroom uit Apeldoorn. Bijzondere nieuwe energieafnemers in 2018 waren: beide jongerencentra van Don Bosco, Buurtcoöperatie Apeldoorn Zuid, Tennisvereniging ALTV Quick, Stichting de Middelste Molen en Stichting Integrale Streekschool Hoenderloo.

Energiebronnen	Stand 2018	Stand 2017
Attero, energie uit gft	13 (+2)	8
Energie van de kringloopboerderij, Ecoferm Kroes	6 (-)	6
Waterschap Vallei en Veluwe, energie uit afvalwater	24 (-)	15
Zonnepark Ecofactorij	43 (+3)	25
Zonnepark Apeldoorn	8 (+1)	-
Totaal	94 (+6)	54

Het aantal inschrijvingen op de Marktplaats per energiebron per 31 december 2018.
(Tussen haakjes de toename in vierde kwartaal)

Energielevering via laadpalen

Ecotap heeft samen met Allego een concessie van de provincies Overijssel en Gelderland gewonnen voor de plaatsing van 2200 laadpalen. Een van de eisen in de concessie is dat de laadpalen lokale/regionale energie leveren!

In samenspraak met Greenchoice en Allego is afgesproken dat de in Apeldoorn geplaatste palen (circa 100 in 3 jaar) door deA (in samenwerking met Greenchoice) van stroom worden voorzien.

We kijken nog naar de mogelijkheden om de stroomlevering van deA op de laadpaal zichtbaar te maken, desnoods via de parkeerplaats. Het leveren van stroom aan laadpalen biedt ook nieuwe mogelijkheden voor laadpassen van deA voor rijders van elektrische auto's.

Het moment dat de eerste (nieuwe) laadpaal geplaatst wordt, zullen we gebruiken om ons met deA hiermee te profileren.

Financieel

Energielevering	2018	2017
Omzet	€ 22.812	23.923
Inkopen	-	
Resultaat	€ 22.812	23.923

3.1.2 deA zonnecentrale in de lucht houden

deA Zonnecentrale in de lucht houden

Waarom
Deelnemers hebben zich jarenlang verbonden aan onze projecten Zon op School, Zon voor Huur en Zonnepark Ecofactorij. deA is verantwoordelijk voor een goede exploitatie

Wie
• Michael Boddeke
• Michiel Roemer

In het kort
deA wekt met de opwekinstallaties van Zon op School, Zon voor Huur en het Zonnepark Ecofactorij op jaarbasis meer dan 1 miljoen kWh op.

Resultaat 2018
Positief exploitatieresultaat voor:
• Zon op School,
• Zon voor Huur
• Zonnepark Ecofactorij

Financiën
Exploitatie opbrengst

Het resultaat van de bouwsteen - deA Zonnecentrale in de lucht houden - is geslaagd. Zon op School, Zon voor Huur en Zonnepark Ecofactorij geven een positief exploitatieresultaat. En niet onbelangrijks: de opwek van ruim 1 miljoen kWh!

Zonnepark Ecofactorij

- 2018 is het eerste volledige productiejaar waarin alle 2100 zonnepanelen het gehele jaar energie opwekken. In totaal is 604 MWh aan zonnestroom opgewekt. Ter vergelijking: in 2017 was dat 491 MWh en in de business case rekenen we met 529 MWh.
- In tegenstelling tot 2017 wordt nu alle opgewekte stroom “achter de meter” geleverd aan Oosterberg, de huurder van het pand. Oosterberg betaalt voor het gebruik van de zonnepanelen een gebruiksvergoeding aan deA.

Financieel

Zonnepark Ecofactorij	2018	2017
Omzet	€ 96.939	€ 74.458
Inkopen	€ -8.402	€ -9.848
Dotatie voorziening groot onderhoud	€ -2.000	€ -1.500
Afschrijving	€ -40.258	€ -30.194
Rentebonus deelnemers	€ -36.898	€ -23.986
Resultaat	€ 9.381	€ 8.930
Omzet incidenteel	-	
Inkopen incidenteel	€ -145	€ -2.931
Resultaat incidenteel	€ -145	€ -2.931
Resultaat totaal	€ 9.236	€ 5.999

N.B. De uitkering per StroomDeel aan de deelnemers bedraagt in 2018 € 39,90. In 2017 was dat € 33,75 en in de prognose is uitgegaan van € 32,05.

Zon op School

Met Zon op School heeft deA in de afgelopen jaren 17 scholen op 14 locaties van zonnepanelen voorzien. deA is eigenaar van de zonnepaneleninstallaties op 9 scholen en heeft deze in exploitatie.

- De webpagina's over Zon op School zijn geactualiseerd en van een nieuwe opmaak (met dank aan Serge Pleune) voorzien.
- Van alle locaties zijn de opwekcijfers per jaar zichtbaar.
- De wens om met het beschikbare educatieve materiaal aan de slag te gaan, staat nog steeds.

Financieel

Zon op School	2018	2017
Omzet	€ 15.087	€ 15.087
Rente lening Fruytier	€ 998	€ 998
Inkopen	€ -2.328	€ -2.449
Dotatie voorziening groot onderhoud	€ -1.209	€ -1.209
Afschrijving	€ -5.905	€ -5.905
Rente Zoncertificaten	€ -2.957	€ -2.957
Resultaat	€ 3.686	€ 3.565
Omzet incidenteel	-	€ 2.018
Inkopen incidenteel	€ -2.135	€ -473
Resultaat incidenteel	€ -2.135	€ 1.545
Resultaat totaal	€ 1.551	€ 5.110

- De post *Inkopen* verschilt door de jaarlijks bijdrage aan het Kristal over 2018 en het verdwijnen van kosten voor monitoring.
- De post *Inkopen incidenteel* wordt veroorzaakt door het Recht van Opstal dat alsnog op Het Hellend Veld gevestigd moest worden, de bijdrage aan het Kristal over 2017 die medio 2018 uitbetaald is. (Het Kristal moest eerst een bestemming voor deze bijdrage aandragen) en een opdracht aan Marcel van der Maal.

Zon voor Huur

deA is eigenaar van de zonnepaneleninstallaties op 175 huurwoningen en heeft deze in exploitatie.

Net als bij Zon op School zijn we ook hier het online-monitorsysteem *Mijn Energiebundel* aan het afbouwen. Aanleiding hiervoor is het feit dat de leverancier van het systeem gestopt is. Doordat exploitatie en beheer nu bij verschillende partijen belegd zijn, wegen de kosten niet meer op tegen de baten. Via de omvormer is de productie nog wel te volgen. Concreet betekent dit dat we aan nieuwe huurders geen online monitor meer leveren. Eind 2018 zijn er nog 55 monitorsystemen in de lucht.

In 2018 extra huurwoningen

Woningcorporatie De Woonmensen heeft besloten om de woningen waar nog geen zonnepanelen op het dak liggen alsnog van zonnepanelen te voorzien op het moment dat er een nieuwe huurder in de woning komt. Deze afspraak geldt alleen voor bestaande Zon voor Huur complexen.

In 2018 zijn 4 extra woningen van zonnepanelen voorzien.

Financieel

Zon voor Huur	2018	2017
Omzet	€ 31.885	€ 31.462
Inkopen	€ -4.510	€ -5.526
Dotatie voorziening groot onderhoud	€ -4.096	€ -4.096
Afschrijving	€ -16.058	€ -16.020
Rente duurzaamheidslening	€ -5.697	€ -6.119
Resultaat	€ 1.524	€ -299
Omzet incidenteel	€ 287	
Inkopen incidenteel	€ -900	€ -1.800
Resultaat incidenteel	€ -613	€ -1.800
Resultaat totaal	€ 911	€ -2.099

- Doordat de gemeentelijke lening afgelost wordt dalen de rentelasten op de gemeentelijke duurzaamheidslening en daarmee de kosten voor Zon voor Huur.
- Daarnaast daalt de post *Inkopen* omdat voor minder monitorsystemen een abonnement betaald wordt.

3.1.3 Interne organisatie op orde brengen

Het resultaat van de bouwsteen - *Interne organisatie op orde brengen* - is deels gelukt. Er wordt gewerkt met een centraal klantvolgsysteem (Econobis) waarin alle gegevens zijn ondergebracht. Bijna alle werkprocessen (90%) zijn beschreven en kunnen uitgevoerd worden door minimaal twee mensen. Nog niet alle gegevens zitten correct in Econobis. Wel wordt een administratief/secretariële kracht geworven.

Implementatie Econobis

Voor het op orde brengen van onze ICT-structuur is er een speciaal ontwikkeld pakket (Econobis) dat deA sinds maart 2018 gebruikt.

De invoering van onze relaties en werkprocessen in Econobis vordert gestaag. Het streven om per 31 december 2018 al onze relaties correct in Econobis geregistreerd te hebben, is niet gehaald, de migratie is voor ca 80% afgerond.

3.1.4 Financiële basis versterken

Financiële basis versterken

Waarom

- Voor de continuïteit van deA is het belangrijk dat we onze basis werkzaamheden los van subsidies kunnen uitvoeren

Wie

- Michael Boddeke

Resultaat

- Nieuwe inkomstenbronnen beschikbaar
- De begroting voor 2019 kent een positief resultaat

In het kort

We ontvangen een EFRO-subsidie om deA robuuster te maken. Om dit moment kunnen we echter nog niet zonder deze subsidie terwijl de subsidie medio 2019 afloopt

Financiën
Nieuwe inkomstenbronnen

Het resultaat van de bouwsteen - Financiële basis versterken - is behoorlijk gelukt

- De begroting voor 2019 is opgesteld (en geaccordeerd door de ALV op 21 november 2018) en deze sluit op een kleine € 7.000,- positief. Dat is een prachtig resultaat omdat deA in 2019 geen EFRO-bijdrage meer ontvangt. Er is niet eenvoudig een oorzaak aan te wijzen, eigenlijk zijn het de verschillende projecten van deA die stuk voor stuk qua financieel resultaat verbeteren.
- Door de geleverde resultaten van de afgelopen jaren blijkt deA voor steeds meer bewoners, bedrijven en organisaties een betrouwbare partner op het gebied van duurzaamheid. Dit geldt ook voor de gemeente waarmee we nu in gesprek zijn om het partnerschap ook in financiële in vorm te geven.

3.1.5 Overig

EnergieDaten bij Foenix

Ook in 2018 zijn we met uitzondering van de zomervakantie iedere vrijdagmiddag aanwezig bij het Kringloopcentrum Foenix.

Om het EnergieDaten aantrekkelijker te maken, hebben we een plan gemaakt, waarvoor ook subsidie in het kader van Premie op Actie is gebruikt. Het resultaat is dat we beter zichtbaar en herkenbaar zijn op de Foenix.

Energiecafés in samenwerking met

In samenwerking met Architectuurcentrum Bouwhuis en Tegenlicht Meetup 055 heeft deA twee energiecafés georganiseerd. Het eerste energiecafé op 5 juni 2018 over grootschalige zonneparken onder de titel: Zonneparken: Een zucht of Zegen? Het tweede energiecafé op 20 november over de gevolgen van de energietransitie onder de titel: Duurzaamheid voor iedereen of alleen voor de elite?

Het derde energiecafé staat gepland voor 29 januari.

Voor het gezamenlijk organiseren van deze energiecafés is succesvol een beroep gedaan op de regeling Premie op Actie.

3.2 Nieuwe initiatieven en projecten

Met Buurtstroom Apeldoorn hebben we in 2018 een stevige basis gelegd voor de exploitatie van zes Buurtstroomdaken, waarvan er al twee in productie zijn en de volgende drie snel zullen volgen.

Dit jaar zijn we ook serieus begonnen met het ondersteunen van bewoners bij het verduurzamen van hun woning of wijk. We kunnen gebruikmaken van 11 opgeleide energiecoaches, hebben een samenwerkingsverband met een aantal lokale en regionale bedrijven en hebben actief bijgedragen aan een wijkaanpak voor De Parken. We zijn nog maar net begonnen en al bijna 100 bewoners hebben gebruik gemaakt van ons aanbod.

3.2.1 Buurtstroom uitrollen

Buurtstroom uitrollen

Waarom

- Meer duurzame opwek, van en voor Apeldoorn, past in onze doelstelling
- Het samen opwekken in het kader van de postcode regeling biedt een kans op extra energiekanten voor deA

In het kort
deA ontwikkelt (voor eigen rekening en risico) en exploiteert collectieve zonnedaken op basis van de postcoderegeling in opdracht van Coöperatie Buurtstroom deA.

Financiën

- Ontwikkel-fee vanuit Coöperatie Buurtstroom deA
- Administratie-fee vanuit Coöperatie Buurtstroom deA

Wie
Michiel Roemer

Resultaat
Minimaal vier energieleverende opwekinstallaties op basis van de postcoderegeling

Het resultaat van de bouwsteen - *Buurtstroom uitrollen* - is goed. Er is weliswaar nog geen sprake van vier energieleverende opwekinstallaties maar er zijn twee buurtstroomdaken in productie en drie gereed om in productie te gaan. En een zesde buurtstroomdak is voor de helft vol.

Stand per 15 januari 2019:

Buurtstroom	# deelnemers	Energie van deA	# StroomDelen	Status
Sprengeloo	23	23	224	In productie sinds juli '18
Het Kristal	20	14	204	Oplevering april '19
MFC Klarenbeek	3	2	31	Werving loopt
Dok Zuid	42	31	277	Oplevering april '19
Foenix Molenmakershoek	36	27	204	In productie sinds dec '18
Foenix Aruba	13	9	100	Werving loopt
Vijfster	14	7	145	Oplevering april '19
Totaal	151	113		

- Buurtstroom Sprengeloo is sinds eind juni 2018 in productie.
- Buurtstroom Molenmakershoek heeft ernstig vertraging opgelopen doordat het dak nog verstevigd moest worden en de verstevigingsoperatie en stuk complexer bleek dan gedacht. Begin december 2018 is de installatie in bedrijf gesteld.
- Buurtstroom Het Kristal en De Vijfster zijn uitverkocht en voor dok Zuid geldt dat er meer dan voldoende StroomDelen zijn verkocht. Voor deze daken is begin 2019 de provinciale subsidie aangevraagd. Eerder kon niet omdat de provinciale subsidiepot eind 2018 leeg bleek. De verwachting is dat deze daken april 2019 in productie gaan.
- Voor Buurtstroom Foenix Aruba zijn nog onvoldoende StroomDelen uitgegeven. Hier dient dus nog stevig geworven te worden. Buurtstroom Aruba is al wel in de provinciale subsidieaanvraag voor meegenomen. Zodra Foenix Aruba straks vol is, kan direct de beschikking bij de inspecteur aangevraagd worden.
- Buurtstroom Klarenbeek staat al lange tijd op 31 StroomDelen. De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat Buurtstroom Klarenbeek ondanks de support vanuit de lokale omgeving niet gerealiseerd zal worden. Hoe nu verder? zal besproken worden met de betrokkenen van het MFC Klarenbeek.
- In januari 2019 zal de energiebelasting via de energieleverancier aan de deelnemers van Sprengeloo en Molenmakershoek uitgekeerd worden. We maken daarbij gebruik van de in Econobis beschikbare functionaliteit.

Financieel

- Energiebedrijf deA ontwikkelt voor eigen rekening en risico buurtstroomdaken in opdracht van Coöperatie Buurtstroom deA. De ontwikkelkosten van Sprengeloo en Foenix Molenmakershoek zijn gefactureerd aan Coöperatie Buurtstroom deA.
- Bij het in rekening brengen van de ontwikkelkosten aan Coöperatie Buurtstroom deA geldt een ontwikkel-fee van 10% op de gemaakte kosten.

- Energiebedrijf deA beheert in opdracht van Coöperatie Buurtstroom deA de buurtstroomdaken die in productie zijn. Op jaarbasis gaat het om een bedrag van € 800,- per buurtstroomdak.

3.2.2 Wijkaanpak De Parken ontwikkelen

Wijkaanpak De Parken ontwikkelen

Waarom

- In de energietransitie krijgt warmte een steeds prominentere rol.
- Bewoners spelen een cruciale rol in de warmtetransitie en dat is bij uitstek het domein voor onze energiecoöperatie.
- Het plan voor De Parken biedt volop kansen om de bewonersreis (korte termijn) te realiseren en tot een succesvolle wijkaanpak (lange termijn) te komen.

In het kort

- De bewonersreis als dienst implementeren voor particuliere woningeigenaren die een stap willen zetten bij het verduurzamen van hun woning.
- Het ontwikkelen van een wijkaanpak voor de wijk De Parken

Wie

- Michael Boddeke

Samen met Hoom, Remeha en energieregisseur

Financiën

Opdracht vanuit de gemeente

Resultaat 2018

- Bewonersreis als dienst operationeel
- Vervolgopdracht voor De Parken

Het resultaat van de bouwsteen - *Wijkaanpak De Parken ontwikkelen* - is prima en bestaat uit twee delen:

- De wijkaanpak voor De Parken, die in samenwerking met bewoners ontwikkeld is
- De bewonersreis die voor geheel Apeldoorn nu operationeel en beschikbaar is.

Wijkaanpak de Parken

Een enthousiaste groep bewoners van De Parken is het afgelopen half jaar bezig geweest met de vraag: hoe gaan we ervoor zorgen dat we in onze wijk straks geen fossiele energie meer gebruiken. De bewoners vormen samen met energieregisseur Albert van Dam en deA (Michael Boddeke) het zogenoemde droomteam, dat als motto heeft: "Van vergezicht naar realisatie".

Een voorstel voor een aanpak is november 2018 door het droomteam opgeleverd. Vervolgens is aan bewoners gevraagd om de aanpak te ondersteunen door deze te ondertekenen. Op dit moment hebben 56 bewoners getekend.

Begin 2019 staat een gesprek met het ondersteuningsteam van het provinciale programma Wijk van de Toekomst gepland. De verwachting is dat de wijk De Parken deel gaat nemen in en aan Wijk van de Toekomst. Het ondertekende plan wordt beschouwd als het "Bidbook" aan Wijk van de Toekomst.

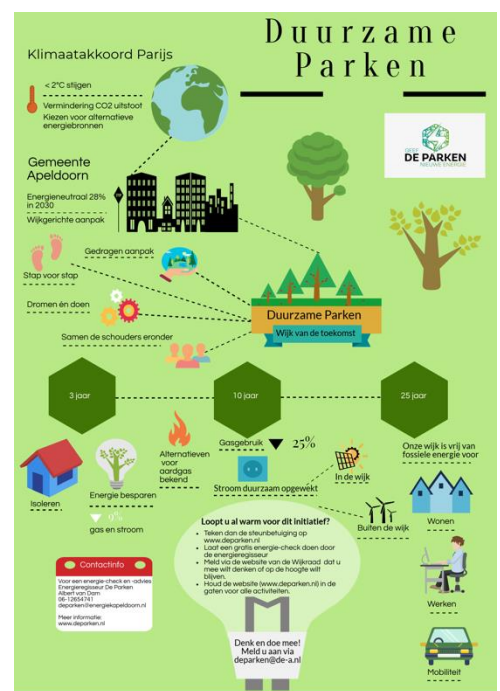
Concrete resultaten:

- Voorstel voor een aanpak gesteund door 56 bewoners.
- Droomteam met 28 deelnemers.
- Lijst van 110 mensen die op de hoogte gehouden willen worden.
- Drie goed bezochte informatieavonden voor de wijk over een specifiek thema/onderwerp.
- Energiespecial die huis aan huis bezorgd is.
- Webpagina de-a.nl/deparken.

3.2.3 Duurzaam Huis

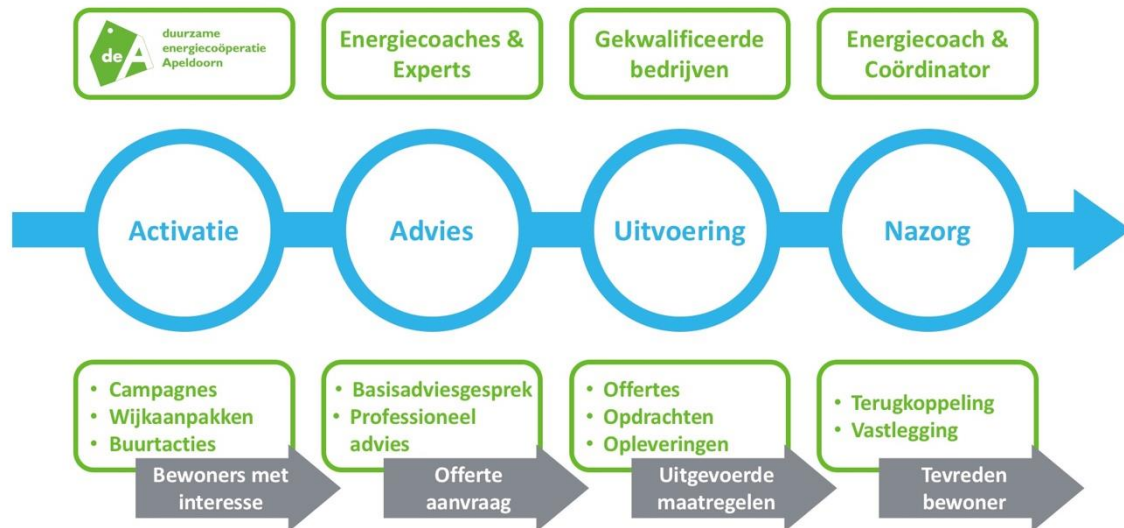
Energiecoaches

In juni (10 deelnemers) en september (7 deelnemers) is de basiscursus energiecoach gegeven. De cursus bestaat uit 4 modules, waaronder een praktijkoefening. Het doel van de cursus is om mensen op te leiden tot energiecoach die namens deA ingezet kunnen worden. Begin oktober zijn

de eerste energiecoaches werkzaam. Eind 2018 zijn er 11 energiecoaches voor deA actief.

Met alle energiecoaches is een samenwerkingsovereenkomst getekend. Periodiek komen de energiecoaches bij elkaar om ervaringen uit te wisselen en op onderdelen bijgespijkerd te worden. De eerste bijeenkomst heeft plaatsgevonden op 12 december 2018.

We hebben ook een aantal experts beschikbaar die op afroep inzetbaar zijn, in het geval van complexere adviesvragen.

Samenwerkende bedrijven

Voor het uitvoeren van maatregelen zijn samenwerkingsovereenkomsten met lokale en regionale bedrijven afgesloten. Met de nu beschikbare pool van met deA samenwerkende bedrijven, kunnen in principe alle maatregelen uitgevoerd worden.

Op verzoek van de gemeente heeft deA in samenwerking met de aangesloten bedrijven Rouwenhorst Isolatie, Van de Bunt Isolatietechniek, Van Tongeren Bouw, W.A. van Engeland & Zn, Aannemingsbedrijf Mulder en La Paloma in november met een Isolatieactie gestart.

Resultaten (per 15 januari 2019)

- 35 bewoners hebben direct ingeschreven voor Isolatieactie.
- 54 bewoners hebben gevraagd om een gesprek met een energiecoach.
- 7 bewoners hebben na het gesprek met de energiecoach gevraagd om een offerte voor een of meer maatregelen.

Aangevraagde maatregelen	
Bewoner is akkoord	11
Gevelisolatie	2
Isolatieglas	1
Vloerisolatie	8
In overweging bij bewoner	16
Cv-ketel	1
Dakisolatie	1
Gevelisolatie	6
Vloerisolatie	8
Offerte aangevraagd	27
Dakisolatie	3
Gevelisolatie	11
Isolatieglas	2
Vloerisolatie	10
Zonnepanelen	1
Offerte niet mogelijk	11
Gevelisolatie	6
Vloerisolatie	5
Eindtotaal	65

Financieel

Energiebesparing	
Omzet	€ 22.541
Inkopen	€ -11.998
Resultaat	€ 10.543

- De omzet bestaat uit een betaalde opdracht van de gemeente voor de Wijkaanpak voor De Parken en een subsidie Premie voor Actie voor de aanpak Anklaar.
- De hoogte van het bedrag *Inkopen* behoeft enige nuance omdat een deel van de kosten gedekt is door de EFRO-bijdrage van ruim € 15.000,-.
- In 2018 heeft deA resultaat laten zien. De opgave voor 2019 is om partners te vinden die bereid zijn financieel bij te dragen aan deze maatschappelijke opgave die door deA wordt uitgevoerd.

3.2.4 Energieregisseurs optimaal inzetten

Energieregisseurs optimaal inzetten

Waarom

- Vanuit de leden is er de roep om ook in de wijken aan de slag te gaan.
- De gemeente heeft middelen beschikbaar voor energieregisseurs
- Het beoogde werk van de energieregisseur valt samen met het werk dat deA nu ook al doet of graag wil doen.

In het kort

- Aan de slag in de wijk door de inzet van energieregisseurs.

Wie

- Diewuqe de Boer
- Han Meurs

Financiën

Budget vanuit de gemeente

Resultaat 2018

- Minimaal twee energieregisseurs vanuit deA
- Nieuwe energieregisseur in 2019

Energieregisseurs

Onze energieregisseurs Diewuqe de Boer (de Maten) en Han Meurs (Bedrijventerreinen Noord en Zuid) zijn per 1 april 2018 officieel aan de slag. Het betreft een opdracht tot 31 december 2020 met een optie van verlenging tot 31 december 2021.

Financieel

Energieregisseurs	
Omzet	€ 62.520
Inkopen	€ -59.759
Resultaat	€ 2.761

3.2.5 Inzet lokale biomassa onderzoeken

Inzet lokale biomassa onderzoeken

Waarom

- deA heeft 6,5 ha aan energiebosjes in beheer, waarvan het de bedoeling is om de opbrengst in te zetten als brandstof.
- Lokale houtpellets zijn een interessante uitbreiding van de energieportfolio van deA.

In het kort

- Onderzoek naar de mogelijkheden om lokale biomassa afkomstig van onze energiebosjes (aangevuld met snoeiafval van de gemeente) om te zetten in houtpellets.

Wie

- Hans Wolf
- Henk Klaver

Financiën

Vooralsnog onbetaalde uren

Resultaat 2018

Locatie beschikbaar voor een eerste proefopstelling om houtpellets te maken.

deA heeft samen met de agrarische natuurvereniging Veluwe IJsselzoom circa 6,5 ha energiebos in erfpacht van de gemeente Apeldoorn. De eerste oogst heeft januari 2019 plaatsgevonden. Plan is om deze eerste oogst, in een pilot te verwerken tot houtpellets.

Er is inmiddels is een geschikte locatie/boerderij gevonden net buiten Apeldoorn. Om de pilot te kunnen uitvoeren zal er een houtpelletpers gehuurd worden voor de periode van een jaar. Op basis van de uitkomsten van de pilot zal beslist worden of en zo ja, op welke wijze het produceren van houtpellets een vervolg kan krijgen. Bij deze beslissing speelt ook de maatschappelijke discussie rond de inzet van biomassa als duurzame brandstof een rol.

Ook dit najaar is er weer een collectieve inkoopactie voor houtpellets (nu nog uit België) gehouden. Aan deze actie deden 4 deelnemers mee voor in totaal 110 zakken houtpellets à 15 kg.

Financieel

Biomassa	2018	2017
Omzet	€ 455	€ 268
Inkopen	€ -556	€ - 264
Resultaat	€ -102	€ 4

3.2.6 Overig

Extra zonnenvelden

- In 2018 zijn mogelijkheden verkend om vanuit deA een zonneweide op coöperatieve basis te ontwikkelen.
- Deze verkenning heeft geleid tot de ondertekening van een intentieverklaring met Eneco.

4 deA in de media

In 2018 heeft deA veel media-aandacht gekregen. We geven een samenvatting van de belangrijkste uitingen.

In het afgelopen jaar heeft deA weer veel publiciteit in lokale media kunnen genereren. Online weten we steeds meer verbinding te leggen met een divers publiek, dat laten de groeiende cijfers zien.

De Stentor

23 januari Minder zon dus lagere opbrengst zonnepark Ecofactorij
1 maart (Wijkaanpak De Parken) Monumentaal pand kan ook duurzamer
15 maart (Buurtstroom) Inschrijven zonnepaneel tot eind april
24 april (Buurtstroom) Het Woldhuis krijgt impuls vanuit groene DNA
1 mei (Buurtstroom) Dak Kristal ligt bijna vol
1 juni (Buurtstroom) Sprengeloo krijgt zonnedak dankzij burens
2 juni (Energiecafé) Zonneparken, zucht of zegen?
5 juni (Buurtstroom) Zonnedak voor de buurt
5 juni (Buurtstroom) Zonnig schooldak helpt de buurt
21 augustus Concreet plan tweede collectief zonnepark
18 september (Buurtstroom) Zonnedaken kunnen van start
19 september (Energygame) Puzzelen over duurzaamheid
2 november (Buurtstroom) Vijfster lichter en energiezuiniger
24 december (Zonne award) Prijs voor bijzonder zonnedak

Stadsblad

Wekelijks vermelding Energiedaten in de agenda
30 mei Zonneparken, zucht of zegen?
6 juni Meter naar nul met 56 zonnepanelen
13 juni (Buurtstroom) Sprengeloo biedt buurtbewoners collectief zonnedak
28 november (Energiecafé) Iedereen kan starten met besparen
5 december (Duurzaam Huis) Informatieavond over woningisolatie trekt volle zaal

Ca. 10 interviews RTV-Apeldoorn

Ca. 5 vermeldingen in Noordkrant, Zuidkrant, Westkrant

Nieuwsbrieven:

In 2018 werden er 9 nieuwsbrieven van deA verzonden, aan ca 2300 mailadressen

Facebook:

Het netto aantal likers van de Facebookpagina van deA is in 2018 gestegen van 381 naar 509

Twitter:

Het aantal Tweetweergaven is gestegen van 54.456 (2017) naar 79.873 (2018)

Website:

Aantal websitebezoekers 2017: 16.915

Aantal websitebezoekers 2018: 20.160

5 Bijeenkomsten

5.1 Algemene ledenvergadering (ALV)

Op 25 april vindt de twaalfde ALV plaats en een half jaar later op 21 november de dertiende.

De ALV van het voorjaar staat in het teken van het jaarverslag 2017: *We barsten van de energie*.

De ALV stelt de jaarrekening 2017 vast en verleent het bestuur decharge over 2017.

We ontmoeten onze wethouder duurzaamheid Mark Sandmann en ook nog onze nieuwe energieregisseurs.

In de ALV van het najaar staat het energiespel *We Energy Game* centraal. Aan vijf tafels spelen we dit spel: heel geanimeerd en illustratief hoe partijen in de energietransitie zoals netbeheerder, grondeigenaar, ontwikkelaar, burger en gemeente met elkaar samenwerken.

Verder hebben we ook het Jaarplan en Begroting 2019 toegelicht en zijn deze door de leden vastgesteld.

We hebben afscheid genomen van twee leden van de Coöperatieraad: Saco Bekius en Barbara Lemstra. Na al een eerder afscheid van Yvette van de Meerakker, is de Coöperatieraad met drie nieuwe leden weer op volle kracht: we heten Adèle Reiss, Harry op 't Ende en Bas de Zwart welkom.

5.2 De kracht van de leden aanboren

De kracht van de leden aanboren

Wie

- Carien Kruijt, Gertine Wilders

In het kort

Samen met onze leden werken we aan de verdere ontwikkeling van deA.

Financiën

- Beperkt budget
- Premie op actie

Waarom

- deA is een coöperatie met leden, daar zit onze kracht.
- Belangrijk om deze kracht ook te gebruiken
- Om die reden leden meer betrekken en vaker gebruiken bij de ontwikkeling van deA.

Resultaat

- Minimaal één ledenwerkgroep actief
- Minimaal één keer per kwartaal doen we een beroep op onze leden (Meer vragen)

Het resultaat van de bouwsteen - *De kracht van leden aanboren* - is behoorlijk gelukt. De organisatie is in de breedte behoorlijk versterkt en er waren diverse ledenactiviteiten.

- **Werkgroep Energieopslag**
Medio februari is de werkgroep Energieopslag gevormd en aan de slag gegaan. De werkgroep is een initiatief van Renny Wijngaard. Op een oproep in de nieuwsbrief hebben zich tien mensen gemeld. De werkgroep heeft zich gesplitst in twee subgroepen rond opslag op huisniveau en opslag op buurtniveau. De bedoeling is dat de werkgroep t.z.t. een energiecafé mede organiseert. In januari 2019 komt de werkgroep voor waarschijnlijk een afrondende bijeenkomst bij elkaar.
- **Aanpak Anklaar**
Gertine Wilders is in haar buurt een buurtproject gestart om samen met buurtgenoten te onderzoeken welke vragen er leven rond het verduurzamen van hun woningen. Voor het project is een subsidie in het kader van Premie op Actie aangevraagd, welke ook is toegekend. Het project is op 25 september 2018 met een afsluitende avond voor alle huiseigenaren in de buurt afgerond.
- **We Energy Game**
deA heeft het energiespel – *We energy game* – (ontwikkeld door de Hanzehogeschool Groningen) voor Apeldoorn laten maken en aangeschaft.
+ In eerste instantie om te spelen met de nieuwe gemeenteraad. Dat is op 22 november gebeurd, met een helaas tegenvallende opkomst vanuit de raad.
+ Het spel is ook gespeeld met de leden tijdens de ALV op 21 november 2018.

- **Elektrische deelauto's**

Erik Vos heeft het initiatief genomen om te kijken of het in Apeldoorn mogelijk is om te starten met elektrische deelauto's. Zijn plan en ideeën heeft Erik gedeeld met de gemeenteraad, die het college van B & W heeft opgeroepen om met een voorstel te komen.

- **Vrijwilliger gevraagd**

We zijn actief op zoek gegaan naar vrijwilligers voor deA. Er zijn namelijk tal van ideeën en activiteiten die blijven liggen omdat we er niet aan toe komen.

We hebben dit ingestoken door vacatures te plaatsen op de site - Apeldoorn pakt aan – en op onze eigen site. Naast de energiecoaches hebben we nu 4 extra vrijwilligers die actief zijn voor deA.

6 Financieel jaarverslag

In dit hoofdstuk geven we het financiële beeld van deA. Na de toelichting volgt een samenvatting van de jaarcijfers.

6.1 Algemeen overzicht

Het jaar 2018 financieel gezien

Financieel gezien zijn de resultaten van dit jaar goed. In de financiële cijfers is ook te zien dat we op een breed gebied activiteiten ontplooiën en deze ook van verschillende aard zijn.

- Projecten die we eerder hebben ontwikkeld zijn redelijk stabiel en financieel gezien ook vrij goed voorspelbaar; zoals bijvoorbeeld Zon op School en Zon voor Huur.
- Maar ook dan kunnen resultaten nog steeds anders uitvallen en soms erg prettig, zoals de goede resultaten van het Zonnepark Ecofactorij dit jaar lieten zien.
- Andere activiteiten zijn meer verkennend of projecten in ontwikkeling. Dat is ook nodig voor een dynamische coöperatie en energiebedrijf. Het financiële verloop is dan wat minder voorspelbaar, maar dat hoort bij ondernemen en het aanpakken van nieuwe mogelijkheden. Er zijn dit jaar ook in deze gevallen geen grote verrassingen geweest.

6.2 Jaarcijfers 2018

De onderstaande schema's met jaarcijfers zijn een samenvatting voor deA als geheel. Dat geeft een goed beeld hoe deA er financieel voor staat. In de bijlage 'Accountantsverklaringen' wordt verwezen naar de jaarrekeningen waarin de afzonderlijke cijfers voor Coöperatie deA, Holding deA en Energiebedrijf deA in detail terug te vinden zijn. Er is tevens een bijlage waarin de cijfers voor de afzonderlijke onderdelen (Energiebedrijf, Holding en Coöperatie) plus een geconsolideerd overzicht worden gepresenteerd. Daarin zijn tevens per project cijfers opgenomen van omzet, kosten en resultaat.

6.3 Toelichting op de jaarcijfers

6.3.1 De financiële resultaten (Winst- en Verliesrekening)

In grote lijnen zijn de gerealiseerde resultaten redelijk in de buurt van de begroting voor 2018 gebleven. Niettemin zijn er natuurlijk wel verschillen en punten om apart te noemen.

Projecten

- Zonnepark Ecofactorij heeft dit jaar een veel beter resultaat gegeven dan verwacht en begroot (zo'n €5.000). Dat komt enerzijds omdat 2018 zo'n goed zon-jaar was. Anderzijds begroten we projecten altijd wat aan de voorzichtige kant; nu de stroomprijs hoger is dan destijds gecalculeerd, geeft ook dat een voordeel. Ook de deelnemers hebben hierdoor concreet gemerkt dat de uitkering in januari 2019 een stuk hoger was dan verwacht.
- We hebben ook ruim werk voor derden gedaan in een project voor de VECG (samenwerkende energiecoöperaties in Gelderland) en het opstellen van een Rapport Buurtdaken.
- De twee energieregisseurs zijn in het tweede kwartaal aan het werk gegaan wat ook in de omzet is te zien. Dergelijke verbreding en groei in omvang van deA geeft ook een bredere basis voor de vaste kosten van de organisatie zoals de website, de administratieve systemen e.d.
- Voor Coöperatie Buurtstroom deA zijn in 2018 twee postcoderoos daken voltooid, in productie gegaan en overgedragen aan Buurtstroom. We hebben in 2018 als omzet alleen de kosten geboekt die we kunnen doorfactureren. In de begroting was daarnaast ook een positief resultaat opgenomen (ong. €6.000 ontwikkelfee e.d.). Het wegvallen hiervan is goed opgevangen in betere resultaten in andere projecten.
- Wat in het resultaat ook telt is een hogere ontvangst aan EFRO subsidie. Deze subsidie eindigt na 2018 en in de eindfase konden we alsnog meer werk declareren. De EFRO opbrengst is versleuteld in de projectcijfers en niet afzonderlijk als omzet te zien (in de begroting wel afzonderlijk getoond).

In de onderstaande tabel met de Winst- en Verliesrekening is ook de aangepast begroting opgenomen. Zie daarvoor verder in de paragraaf na de tabel.

Winst- en verliesrekening 2018		Gerealiseerd	Begroot	Begroot
		2018	2018	2017
Omzet (inkomsten)				
Energielevering	€ 22.812		23.800	23.923
Zon op School / Zon voor Huur	€ 47.259		47.100	48.567
Zonnepark Ecofactorij	€ 96.938		80.882	76.258
Energiebesparing	€ 22.541		20.000	8.060
Buurtstroom deA	€ 25.202		31.600	42.031
Energieregisseurs	€ 62.520		67.994	-
Overige, incl. Werk Derden, Biomassa	€ 27.384		8.500	15.879
Contributies van leden	€ 10.325		10.600	10.075
EFRO subsidie			20.000	-
Totaal omzet		€ 314.981	310.476	224.793
Inkopen ZoS / ZvH	€ 9.873		9.432	10.248
Inkopen Zonnepark Ecofactorij	€ 8.547		10.658	14.580
Inkopen Energiebesparing	€ 11.998		14.900	4.750
Inkopen Buurtstroom deA	€ 25.202		25.400	42.029
Inkopen Energieregisseurs	€ 59.343		67.988	-
Inkopen Overig	€ 26.193		8.180	14.166
Kostprijs van de omzet		€ 141.156	136.558	85.773
Bruto-Omzetresultaat		€ 173.825	173.918	139.020
Kosten				
Personeelskosten (ZZP vergoeding)	€ 31.088		41.684	18.883
Afschrijvingen, Voorz. Groot Onderhoud	€ 69.526		69.484	58.923
Algemene kosten (Accountant, Admin)	€ 8.596		8.741	7.139
Overige kosten	€ 10.565		10.465	10.688
Bedrijfskosten		€ 119.775	130.374	95.633
Bedrijfsresultaat		€ 54.050	43.544	43.387
Financiële kosten (rente bank, leningen)		€ -45.041	-32.073	-32.833
Vennootschapsbelasting (latentie)		€ -1.681	-2.065	-1.953
Resultaat na belastingen		€ 7.328	9.406	8.601
				4.861

6.3.2 Begroting 2019 (aanpassingen)

Bij het Jaarplan 2019, vastgesteld in de ALV van november 2018, is ook de begroting 2019 vastgelegd. Er zijn echter voldoende belangrijke wijzigingen om een aangepaste begroting 2019 opnieuw te presenteren en vast te stellen. De belangrijkste aanpassingen en punten om te melden zijn de volgende:

Organisatie

- Binnenkort verhuizen we in het gebouw Ecofactorij 18 van de tweede naar de derde verdieping; we beschikken dan over de gehele verdieping vooralsnog tegen betaling van anderhalve werkplek (nu één werkplek op de tweede verdieping).
- Na ruime afweging hebben we besloten om binnenkort een administratief medewerker aan te trekken voor 20 uur per week met een tijdelijk arbeidscontract voor zes maanden, maar met de intentie om te verlengen. Financieel kan het net of net niet, maar dit is nodig om de administratie goed op orde te houden. Het is ook nodig om ons in staat te stellen meer te doen en bijvoorbeeld ook een partnership met de gemeente nog meer een reële invulling te geven. Dat zou dan weer meer financiële ruimte geven en de gewenste verlenging makkelijker maken.

- Er is een extra post opgenomen voor een ledenwerfcampagne; groei in het ledental moet de coöperatie versterken. Anderzijds zijn ook de contributie en participaties van nieuwe leden in de begroting verwerkt.

Projecten

- In 2019 gaat de derde energieregisseurs aan het werk.
- Voor Biomassa wordt in 2019 een wat grotere pilot dan eerder gedaan. We huren daarvoor een pelletpers en gaan een jaar lang ervaring opdoen met productie, marketing en verkoop. Mogelijk wordt de pilot na het eerste jaar verlengd. Het gaat om houtsnippers van onze eigen energiebosjes die zijn geoogst en ingekochte houtsnippers van de gemeente en/of de markt.
- Buurtstroom zal naar verwachting in 2019 vier daken tot productie brengen en overdragen aan Coöperatie Buurtstroom deA.
- Zoals al vermeld zal er vanaf 2019 geen EFRO subsidie meer worden ontvangen; het project is geëindigd. Omdat in 2018 nog €20.000 subsidie in de begroting was opgenomen, zijn we blij dat het gelukt is om ook zonder EFRO de begroting rond te krijgen. Dat is een teken dat we als organisatie geleidelijk steeds sterker worden.

6.3.3 Bezittingen en verplichtingen (de Balans)

Activa

(Dit zijn de bezittingen en vorderingen van deA)

- Bij de Financiële vaste activa is de 'Buurtstroom lening all inclusive' opgenomen. Enkele deelnemers maken hier gebruik van: Energiebedrijf deA heeft de StroomDelen voorgesloten zodat de deelnemers mee kunnen doen aan Buurtstroom, ook al hebben ze er niet het spaargeld voor.
- Debiteuren omvat alleen facturen die eind 2018 zijn verzonden en inmiddels zijn betaald.
- 'Nog te factureren omzet' omvat zo'n €20.000 volgens afspraak voorgefinancierde kosten voor Buurtstroom daken die worden ontwikkeld; voor het overige normale posten die binnenkort worden gefactureerd.
- 'Nog te ontvangen' omvat EFRO en SDE bedragen (worden zeker ontvangen, maar meestal nogal laat).

Passiva

(Dit betreft eigen vermogen, de verplichtingen en nog te betalen bedragen)

- Crediteuren omvat alleen normale recent verzonden facturen.
- 'Nog te betalen kosten' is ieder jaar een grote post: dit omvat de terugbetaling en rente /bonus aan de deelnemers van Zonnepark Ecofactorij. Dit wordt geboekt in december, maar uitbetaald in januari.

NOOT - De cijfers van Holding deA (hoe beperkt ook) zijn nog opgenomen. De opheffing, in het vorige jaarverslag al gemeld, is vertraagd. Het ligt nu in de ALV voor als besluit en wordt daarna geëffectueerd.

De volgende bladzijde geeft de tabel met de Balans.

Balans per 31 december 2018	Gerealiseerd		Begroot		Begroot 2019
		2018	2018	2017	
Activa					
Vaste activa					
Zonnepanelen ZoS / ZvH	€ 361.420		354.489	376.413	352.976
Zonnepanelen Zonnepark Ecofactorij (ZpE)	€ 533.422		533.424	573.681	493.166
Fruytierschool lening u.g., Buurtstroom 'All incl.'	€ 23.087		19.966	24.958	18.095
		€ 917.929	907.879	975.052	864.237
Liquide middelen					
Rabobank, betaal- en spaarrekeningen		€ 208.049	244.040	184.606	224.828
Vlottende activa					
Vorderingen (Debiteuren, overig, BTW)	€ 119.902		61.743	114.238	114.799
Vennootschapsbelasting	€ 3.393		3.009	5.074	2.253
		€ 123.295	64.752	119.312	117.052
Totaal activa		€ 1.249.273	1.216.671	1.278.970	1.206.117
Passiva					
Eigen vermogen					
Ledenkapitaal, 1770 participaties (2017: 1707)	€ 88.500		85.350	85.350	100.500
Overige reserves (resultaat t/m boekjaar)	€ 13.291		15.367	5.963	18.152
		€ 101.791	100.717	91.313	118.652
Participatief vermogen					
Zoncertificaten (ZoS), Zondelen (ZpE)		€ 742.229	742.229	786.172	698.284
Garantievermogen		€ 844.020	842.946	877.485	816.936
Voorzieningen					
Voorzieningen groot onderhoud		€ 20.897	20.896	13.592	28.200
Langlopende schulden					
Duurzaamheidslening (ZvH), Lening LEN (ZoS)		€ 251.334	251.343	275.091	228.624
Kortlopende schulden					
Aflossingsverplichting in 2019 (LEN, Duurz.h)	€ 23.365		23.365	22.549	22.700
Crediteuren, nog te betalen, accountant	€ 109.657		78.121	90.253	109.657
		€ 133.022	101.486	112.802	132.357
Totaal passiva		€ 1.249.273	1.216.671	1.278.970	1.206.117

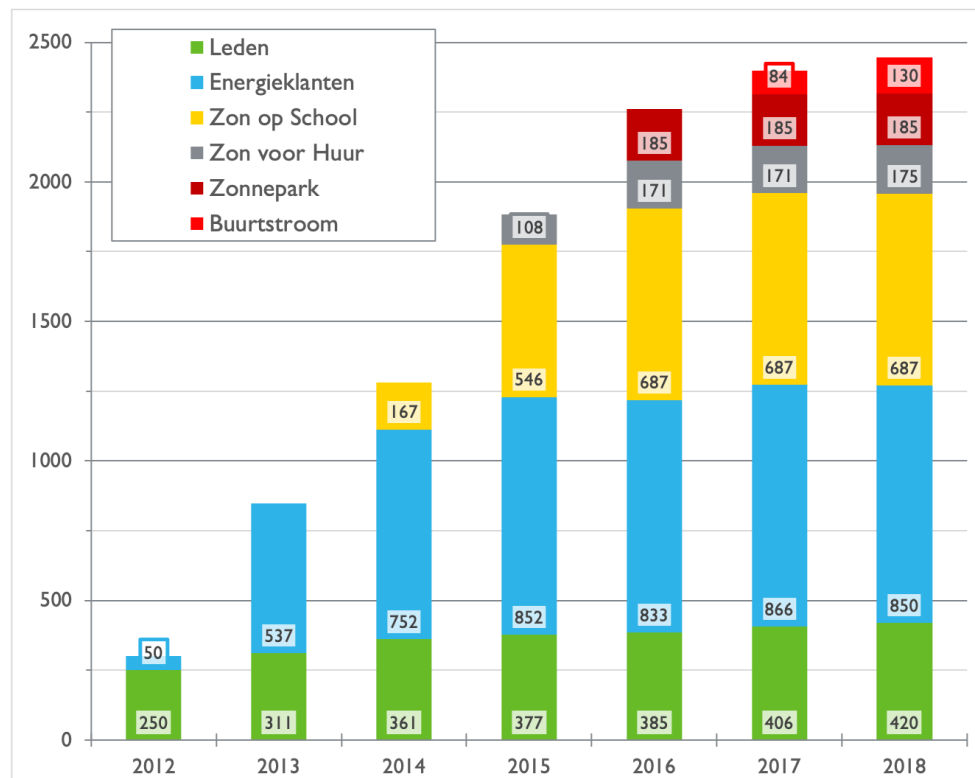
7 De mensen van deA

Leden

Coöperatie deA sluit het jaar 2018 af met 376 particuliere leden en 44 zakelijke leden, die 1770 participaties in deA bezitten.

Relaties

- Het aantal energiekanten is in 2018 iets afgenomen.
- In onderstaande figuur is de ontwikkeling van de andere relaties van 2012 tot en met 2018 weergegeven. Naast de leden en energieafnemers, zijn het de deelnemers aan Zon op School en Zon voor Huur, de investeerders in Zonnepark Ecofactorij en de deelnemers aan Buurtstroom Apeldoorn.

Bestuur

Het bestuur bestaat in eind 2018 uit:

- Arien Scholtens (voorzitter),
- Paul Fluitsma (penningmeester),
- Jacqueline Pol (secretaris),
- Hendrik Jan van Ewijk,
- Melis Jan van Heerikhuize,
- Willem Meurs
- Arjan van der Plas

Coöperatieraad

De coöperatieraad heeft tot taak toe te zien op het werk van het bestuur van Coöperatie deA en gevraagd en ongevraagd advies te geven. Deze gecombineerde raad van toezicht en advies bestaat uit eind 2018 uit:

- Jos Waagmeester (voorzitter),
- Lianda Sjerps (vicevoorzitter),
- Bas de Zwart (secretaris),
- Henk Doorenspleet,
- Adèle Reiss,
- Harry op 't Ende.

Energiebedrijf

De organisatie is in de breedte stevig versterkt. Vergeleken met vorig jaar zijn er 15 vrijwilligers extra actief. Ontzettend fijn om te ervaren dat mensen zich graag voor deA in willen zetten. En met de interne bedrijfsvoering hebben we een forse slag gemaakt.

Wijzigingen

- Arjan van der Plas, Bart Dik, Cor Westrik, Emiel van Est, Gerard Tromp, Heleen Mulderij, Paul Melis, Rik te Koppele, Thom Vleeskruyer, Willem Richter en Yvonne Nieuwpoort zijn per 1 oktober 2018 actief als energiecoach.
- Jessie Bijland is per 1 november 2018 actief voor deA op Instagram.
- John Bernard en Karel Marttin zijn per 1 december 2018 actief in het leggen en onderhouden van contacten met mbo- en hbo-instellingen in Apeldoorn en omgeving.
- Irma de Jong is sinds 1 december 2018 actief als “reporter” om inspirerende verhalen van mensen en bedrijven verbonden met deA in beeld te brengen.

Huidige bezetting

(In alfabetische volgorde)

Naam	Aandachtsgebieden	“Contract”
Arjan van der Plas	Energiecoach	Vrijwilliger
Bart Dik	Energiecoach	Vrijwilliger
Carien Kruijt	Divers.	Vrijwilliger (2 dagdelen/week)
Carlo Veenje	ICT	Vrijwilliger
Carola Hoogland	Zon op School, Energiespel	Vrijwilliger
Cor Westrik	Energiecoach	Vrijwilliger
Dieuwke de Boer	Energie-regisseur De Maten	Opdracht vanuit de gemeente
Emiel van Est	Energiecoach	Vrijwilliger
Erik Vos	Elektrisch vervoer	Vrijwilliger
Gerard Tromp	Energiecoach	Vrijwilliger
Gertine Wilders	Marketing & communicatie	Max 1 dag/week betaald.
Han Meurs	Energie-regisseur Bedrijventerreinen	Opdracht vanuit de gemeente
Hanneke Stegeman	Buurtstroom	Vrijwilliger
Hans Wolf	Inzet lokale biomassa	Vrijwilliger
Heleen Mulderij	Energiecoach	Vrijwilliger
Henk Schukken	Coördinatie bewonersreis	Vrijwilliger
Irma de Jong	Reporter	Vrijwilliger
Jeron Ponstijn	Ontwerp	Betaald/onbezoldigd vanuit MVO
Jessie Bijland	Instagram	Vrijwilliger
John Bernard	Contactpersoon MBO/HBO	Vrijwilliger
Karel Marttin	Contactpersoon MBO/HBO	Vrijwilliger
Marcel van der Maal	Zon op School, Energiebesparing	Bezoldigd op projectbasis
Michael Boddeke	Directie	Max 2,5 dag/week betaald
Michiel Roemer	Zonnepark Ecofactorij en Buurtstroom.	Bezoldigd op projectbasis
Paul Melis	Energiecoach	Vrijwilliger
Rik te Koppele	Energiecoach	Vrijwilliger
Serge Pleune	Toegankelijkheid website	Vrijwilliger
Thom Vleeskruyer	Energiecoach	Vrijwilliger
Willem Richter	Energiecoach	Vrijwilliger
Yvonne Nieuwpoort	Energiecoach	Vrijwilliger

Partners

deA wordt mede mogelijk gemaakt door een aantal partijen die (deels) in natura bijdragen:

- Sparkling Projects (huisvesting)
- Outlines Creative
- Creating Heros
- Tot Drukwerk
- Max.nl Internetbureau

Ons netwerk bestaat verder uit

- Gemeente Apeldoorn (deA is voor de gemeente partner in de energietransitie)
- Woningcorporaties (onderzoeken van gezamenlijke invulling van verduurzaming van woningen, corporaties zijn lid en gebruik van vergaderruimte Woonmensen door bestuur)
- Waterschap Vallei en Veluwe (energieproducent en beschikbaar stellen ruimte)
- Lokale en regionalen bedrijven (samenwerkingsovereenkomsten voor dienstverlening in het kader van Duurzaam Huis)
- Provincie Gelderland (deelname deA aan Community of Practice en project Robuust en Co)
- Maatschap Kroes (energieproducent)
- Attero (energieproducent)
- Greenchoice (energiepartner)
- Hoom (energiebesparingspartner, coöperatie waarvan deA lid is)
- Eneco (partner Wind Beekbergsebroek)
- Collega energiecoöperaties in de Cleantech Regio.
- HIER opgewekt, Gelderse Natuur- en Milieufederatie (delen van kennis, informatie, ervaringen, netwerk)
- ODE-decentraal (deA is lid van de branchevereniging voor lokale duurzame energie-initiatieven)

8 Verslag van de Coöperatieraad over 2018

Over de Coöperatieraad

De coöperatieraad (CR) heeft in 2018 een behoorlijke verandering in bezetting ondergaan. Barbara Lemstra en Saco Bekius zijn na een lange periode in de CR gestopt. Zij waren vrijwel vanaf het begin actief betrokken bij deA. We zijn dankbaar voor hun bijdrage aan deA en hun bijdrage aan het professionaliseren van de CR binnen deA.

We zijn blij dat we 3 nieuwe leden hebben mogen verwelkomen. Zij zijn tijdens de ALV in het najaar voorgesteld. Het gaat om Bas de Zwart, Adèle Reiss en Harry op 't Ende. De laatste twee zijn voor velen van jullie geen onbekenden, aangezien zij al lange tijd betrokken zijn bij deA. Daarmee hebben we nu een bezetting van 6 personen. Jos Waagmeester, Lianda Sjerps-Koomen en Henk Doorenspleet hadden de afgelopen jaren namelijk al zitting in de CR.

Binnen de CR hebben we de taken verdeeld in domeinen waarvan we kennis hebben. Daarmee denken we de meeste waarde te kunnen toevoegen aan deA. Harry heeft veel affiniteit met het thema (elektrische) energieopslag. Adèle ligt het thema burgerparticipatie na aan het hart. Henk heeft ruime expertise op het vlak van de coöperatieve en financiële kant van de zaak. Bas heeft veel affiniteit met de energietransitie, gasloze oplossingen en energiebesparende maatregelen. Lianda kent de uitdagingen in de gebouwde omgeving en de rol die coöperaties daarin kunnen spelen. Jos brengt kennis in op het vlak van exploitatie van duurzame energievoorzieningen.

Periodiek overleg met het bestuur en terugblik op 2018

In 2018 zijn we een aantal keren als CR samengekomen voor noodzakelijke afstemming en kennismakingsgesprekken met kandidaten voor de vacatures in de CR. Daarnaast hebben we twee keer vergaderd met het bestuur en de directie. We hebben gesproken over het functioneren van de coöperatie, het energiebedrijf, de leden en de participanten, de projecten en de financiën.

Een belangrijk onderwerp tijdens deze gesprekken was hoe we nog beter leden kunnen betrekken bij de activiteiten en de ambities van deA. In de afgelopen periode zijn meerdere vacatures voor vrijwilligers op de website geplaatst en met succes ingevuld.

Een ander onderwerp dat nadrukkelijk aan de orde is geweest is de rol van deA in de energietransitie. Ook als het gaat om het verduurzamen van de warmtebehoefte. De CR juicht een actieve rol van deA in de warmtetransitie toe.

Financieel

Een taak die door de statuten van de coöperatie (artikel 22.3) is toegewezen aan de CR is het onderzoek naar de jaarrekening en daarvan verslag uit te brengen aan de ledenvergadering.

deA bestaat uit 3 entiteiten: de coöperatie, de holding en het energiebedrijf. De aandelen van het energiebedrijf zijn in handen van de holding. De aangekondigde vereenvoudiging - die ondersteund wordt door de CR - van deze structuur (opheffen van de holding) is nog niet uitgevoerd. Naar alle waarschijnlijkheid krijgt de vereenvoudiging zijn beslag in 2019.

De CR heeft zich gebogen over de jaarrekening 2018. De raad heeft zich geconcentreerd op de jaarrekening van ons Energiebedrijf. Hierin staan immers de cijfers die bepalend zijn voor de financiële situatie van deA: financieel gebeurt het in het energiebedrijf. Onderzoek naar de resultatenrekening en de balans leidt tot de conclusie dat de financiële situatie van deA stabiel is. In de coöperatieve wereld is het gebruikelijk een ledenrekening aan te houden zodat het geld (deels) beschikbaar blijft voor de coöperatie en de rechten van de leden worden gehandhaafd. In 2019 zullen we dit nader bekijken en bespreken met het bestuur.

ALV en inspraak

Tot slot hebben we een positief gevoel overgehouden aan de laatste ALV. Wat leuk om met elkaar het energiespel te spelen en daarin samen te puzzelen op zoek naar de invulling van de energietransitie. Dan blijkt de opgave enorm te zijn en de rol van lokale initiatieven heel belangrijk! Wel hebben we het bestuur geadviseerd om tijdens de ALV's nadrukkelijk aandacht te besteden aan inspraak. Het bestuur heeft daarop aangegeven inspraak op een formelere manier te willen organiseren tijdens de ALV's.

9 Bijlagen

Accountantsverklaringen en Financiële rapportage

De detail jaarrekeningen van Coöperatie deA U.A., Holding deA (Apeldoorn) B.V. en Energiebedrijf deA (Apeldoorn) B.V. zijn samengesteld door onze accountant AACC.

In de jaarrekeningen zijn in detail de cijfers te raadplegen van de financiële rapportages en tevens de toelichting van de accountant op de cijfers en de wijze van samenstelling. Ook omvatten deze documenten de formele accountantsverklaringen.

In het document voor Coöperatie deA is tevens de geconsolideerde jaarrekening opgenomen.

Van de cijfers is ook een geconsolideerde financiële rapportage gemaakt in Excel in het bestand “deA Jaarrekening, Balans, V+W 2018 (plus Begroting 2019) -2019.03.04.pdf”. Deze rapportage komt overeen met ons financiële administratiesysteem Unit4 Multivers en met de jaarrekeningen van de accountant.

De financiële rapportage en de jaarrekeningen zijn te raadplegen op de site van deA via de link die is verstrekt bij de uitnodiging voor de ALV.